Z BLOGU IUSTORIA

„Dluhy se dědí jen do výše dědictví.“ Platí to jen s výhradou soupisu

> *Dluhy zemřelého platí dědic jen do výše dědictví, když si včas vyhradí soupis. Jinak je platí i ze svého. Kdy dědictví raději odmítnout a na co do té doby nesahat.*

TÝM IUSTORIA

5. 11. 2026 · 10 min čtení

Dopis od notáře obvykle přijde nečekaně. Zemřel otec, se kterým jste dvacet let nemluvili, a vy jste podle zákona jeho dědic. S dopisem přichází i otázka, kterou v kanceláři slýcháme velmi často: „Dluhy se přece dědí jen do výše dědictví, ne?“

Ne tak docela. Tohle pravidlo platilo pro každého dědice automaticky, dokud platil starý občanský zákoník. Dnes platí jen pro toho, kdo si o ně v krátké lhůtě řekne, tedy vyhradí si soupis pozůstalosti. Bez výhrady platí dědic dluhy zemřelého celé, klidně i ze svého platu a úspor.

Vysvětlíme, jaké máte možnosti, kolik je na rozhodnutí času, co do té doby nedělat a jak postupovat, když jde o rodiče, o jehož životě a dluzích nic nevíte.

Odkud se omyl vzal a co platí dnes

Starý občanský zákoník stanovil, že dědic odpovídá za dluhy zůstavitele do výše ceny nabytého dědictví (§ 470 zákona č. 40/1964 Sb.). U lidí, kteří zemřeli do 31. 12. 2013, to tak zůstává, protože se při dědění použije právo platné v den smrti zůstavitele (§ 3069 občanského zákoníku).

Dnešní občanský zákoník vychází z opačného pravidla. Dluhy zůstavitele přecházejí na dědice (§ 1701 odst. 1) a dědic, který neuplatnil výhradu soupisu, je hradí v plném rozsahu (§ 1704). Neuplatnilo-li výhradu více dědiců, hradí dluhy společně a nerozdílně, takže věřitel může celý dluh chtít po kterémkoli z nich.

Odpovědnost omezí teprve výhrada soupisu. Dědic s ní hradí dluhy jen do výše ceny nabytého dědictví (§ 1706). Je-li takových dědiců víc, může věřitel po každém z nich chtít nejvýš částku, která odpovídá jeho dědickému podílu (§ 1707).

Příklad: Otec zanechal auto za 40 000 Kč, na účtu 15 000 Kč a nesplacené půjčky za 600 000 Kč. Syn, který si soupis nevyhradil, dluží věřitelům celých 600 000 Kč a to, co přesahuje hodnotu dědictví, zaplatí ze svého. Syn s výhradou soupisu zaplatí nejvýš 55 000 Kč, tedy cenu toho, co zdědil, pokud věřitelům platí poměrně (o tom níže). Syn, který dědictví odmítl, nedostane nic a nedluží nic.

Dokud soud nepotvrdí, kdo dědí, mohou věřitelé vymáhat dluhy jen po tom, kdo pozůstalost spravuje, a jen z majetku zemřelého (§ 1703). Upomínky, které v té době chodí, proto ze svého neplaťte, nepodepisujte k nim uznání dluhu ani splátkový kalendář a pošlete je notáři. Jak celá věc vypadá z pohledu věřitele, popisuje průvodce Dlužník zemřel.

Tři možnosti a jeden měsíc

Řízení o pozůstalosti zahajuje soud sám, jakmile se o úmrtí dozví (§ 138 odst. 2 zákona o zvláštních řízeních soudních), a úkony v něm provádí notář jako soudní komisař. Notář vás usnesením vyrozumí o dědickém právu a poučí, že můžete dědictví odmítnout (§ 164). Od doručení tohoto usnesení, nebo od jeho vyhlášení, jste-li u notáře osobně (§ 165 odst. 1), běží lhůta k odmítnutí dědictví. O výhradě soupisu vás notář poučí zvlášť, často v tomtéž usnesení nebo na jednání (§ 175). Možnosti jsou tři:

- **Dědictví neodmítnout a soupis si nevyhradit.** Dědíte majetek i všechny dluhy, bez omezení. Smysl to má, jen když s jistotou víte, že majetek dluhy převyšuje.
- **Dědictví neodmítnout a vyhradit si soupis.** Dědíte, ale za dluhy odpovídáte jen do ceny nabytého dědictví. Výhradu soupisu lze uplatnit ústně před soudem nebo písemně (§ 1674 odst. 2), a to do jednoho měsíce ode dne, kdy vás soud o tomto právu vyrozuměl (§ 1675). Dodatečně už to nejde (§ 1676 odst. 2).
- **Dědictví odmítnout.** Odmítnutí dědictví vyžaduje výslovné prohlášení vůči soudu, tedy písemně notáři nebo ústně do protokolu. Lhůta je jeden měsíc od vyrozumění, a máte-li jediné bydliště v zahraničí, tři měsíce (§ 1487 odst. 1). Kdo dědictví odmítne, na toho se hledí, jako by dědictví nikdy nenabyl (§ 1486).

Z důležitých důvodů soud obě lhůty prodlouží. O prodloužení ale žádejte dřív, než lhůta skončí. Nejvyšší soud v usnesení ze dne 29. 11. 2018, sp. zn. 24 Cdo 2832/2018, uvedl, že lhůta k odmítnutí dědictví je hmotněprávní a její zmeškání nelze prominout. Zmeškání má podobné účinky, jako kdyby dědic prohlásil, že dědictví neodmítá. Lhůta přitom běží každému dědici samostatně.

Odmítnutí je definitivní. Podle téhož usnesení ho nelze odvolat ani tehdy, když se dodatečně objeví majetek, a na jeho platnost nemá vliv, jestli měl dědic správnou představu o majetku a dluzích zemřelého. Neplatné je odmítnutí jen části dědictví, pod podmínkou nebo s výhradou (§ 1489 odst. 1).

Pozor i na mlčení. Manžela, potomky (děti, vnoučata) a předky (rodiče, prarodiče) zemřelého si notář předvolá a vyžádá si od nich výslovné vyjádření, zda výhradu soupisu uplatňují. Nevyjádří-li se dědic v protokolu nebo nedostaví-li se bez řádné omluvy, platí, že výhradu neuplatňuje (§ 176 odst. 2 zákona o zvláštních řízeních soudních). Na jednání proto přijďte s hotovým rozhodnutím. U ostatních dědiců, například sourozenců, platí, že výhradu neuplatňují, pokud se ve lhůtě nevyjádří (§ 1676 odst. 1 občanského zákoníku).

Dokud se nerozhodnete, nenakládejte s majetkem zemřelého jako se svým. Výběr peněz z jeho účtu, prodej auta nebo vyklizení bytu může znamenat, že jste dědictví už přijali, a pozdější odmítnutí soud nevezme v úvahu (§ 1489 odst. 2 občanského zákoníku). Výhradu soupisu zase zmaří, když se bez oprávnění ujmete plné správy pozůstalosti, úmyslně něco zatajíte nebo nerozlišitelně smícháte s vlastním majetkem (§ 1681 odst. 1).

Na co do rozhodnutí nesahat

Ve zmíněném usnesení Nejvyšší soud shrnul, co se za přijetí dědictví obvykle považuje: vybírání peněz z účtu zůstavitele a rušení jeho účtů, prodej nebo převod jeho majetku, likvidace jeho věcí, jejich užívání jako vlastních a vymáhání jeho pohledávek. Naopak vypravení pohřbu, péče o majetek nutná k tomu, aby nevznikla škoda, nebo podání daňového přiznání za zemřelého se za přijetí dědictví nepovažovaly. Samotnou spolupráci s notářem při zjišťování majetku soud za přijetí dědictví nepovažoval.

V posuzované věci ale soud dospěl k závěru, že dědictví přijal syn, který druhému dědici navrhoval, jak se finančně vypořádají, řešil započtení daru a žádal ho, aby se dědictví vzdal v jeho prospěch. Jako projev záměru dědictví nabýt soud hodnotil i jeho dotaz, zda má důvod si vyhradit soupis. Pozdější odmítnutí mu proto nepomohlo. Nepomohlo ani vysvětlení, že dopisy psal z jiných důvodů než ze zájmu o dědictví: pohnutky soud nezohlednil. Ptejte se tedy notáře na majetek a dluhy, ne na to, jak dědictví co nejvýhodněji rozdělit.

Pro první týdny tedy platí:

- Pohřeb vypravit můžete. Náklady pohřbu se hradí z pozůstalosti (§ 114 odst. 2 občanského zákoníku), takže si schovejte doklady a uplatněte je u notáře. Na pohřeb ale nevybírejte peníze z účtu zemřelého.
- Byt zamkněte, uzavřete vodu, zajistěte auto. Nic neprodávejte, nedarujte a nevyklízejte.
- Rodinné fotografie, dopisy a upomínkové předměty si dědicové rozdělit mohou; výhradu soupisu to neohrozí (§ 1681 odst. 2).

Co dalšího v prvních týdnech po úmrtí zařídit (účty, plné moci, nájem bytu, auto), popisujeme v článku Zemřel blízký člověk: co zařídit v prvních týdnech a na co nesahat.

Předlužené dědictví: odmítnout, nebo vyhradit soupis?

Když víte, že dluhy převyšují majetek, nabízí se dědictví odmítnout. Má to ale důsledek, na který lidé zapomínají. Nedědí-li některé dítě zůstavitele, nabývají jeho dědický podíl stejným dílem jeho děti (§ 1635 odst. 2). Odmítne-li tedy dědictví syn, notář obešle jeho děti, tedy vnoučata zemřelého, a rozhodovat se musí znovu. Za nezletilé dítě může rodič dědictví odmítnout jen se souhlasem soudu (§ 898 odst. 2 písm. c). O souhlas požádejte hned, notáři to oznamte, a nestihne-li soud rozhodnout, požádejte o prodloužení lhůty k odmítnutí (§ 1487 odst. 1). Nedědí-li nikdo z potomků, dědí manžel a další příbuzní a teprve nakonec stát, který má vůči věřitelům stejné postavení jako dědic s výhradou soupisu (§ 1634).

Druhá cesta je dědictví neodmítnout a vyhradit si soupis. Dědic pak za dluhy odpovídá jen do ceny nabytého dědictví a řada dalších odmítnutí se nespustí. Je-li pozůstalost předlužená, může dědic s výhradou soupisu navrhnout její likvidaci; navrhnout ji může také stát nebo věřitel, který prokázal svou pohledávku (§ 195 zákona o zvláštních řízeních soudních). Právní mocí usnesení o nařízení likvidace dědická práva zanikají; na případný likvidační přebytek mají dědicové dál nárok (§ 200 písm. a). Majetek se zpeněží a výtěžek dostanou věřitelé.

S výhradou soupisu neplaťte prvnímu věřiteli, který se ozve. Dokud soud dědictví nepotvrdí, můžete navrhnout, aby věřitele vyzval k přihlášení pohledávek (§ 1711 občanského zákoníku). Lhůta k přihlášce je nejméně tři měsíce od vyvěšení usnesení na úřední desce soudu (§ 174 odst. 1 zákona o zvláštních řízeních soudních) a do skončení tohoto řízení nemusíte věřitele uspokojovat. Nenavrhnete-li výzvu nebo zaplatíte-li jednomu věřiteli bez ohledu na ostatní, můžete zbylým věřitelům dlužit i nad cenu dědictví, až do výše, jakou by získali při likvidaci pozůstalosti (§ 1713).

Odměnu notáře dědic u předluženého dědictví ze svého neplatí: při likvidaci jde z majetku pozůstalosti, jinak ji platí stát (§ 108 odst. 1 a § 109 odst. 1). Výhrada soupisu má ale svou cenu. Náklady na soupis jdou z pozůstalosti, a nestačí-li, může soud uložit dědicům, kterým soupis prospívá, aby na ně přispěli (§ 1686 odst. 1 občanského zákoníku).

Kterou cestu zvolit? Je-li jasné, že v pozůstalosti skoro nic není, a jsou-li vaše děti zletilé a připravené dědictví odmítnout také, bývá odmítnutí nejrychlejší. Nevíte-li, co v pozůstalosti je, nebo máte nezletilé děti, doporučujeme výhradu soupisu. Pojem „přenechání předlužené pozůstalosti věřitelům“, na který narazíte ve starších návodech, dnešní zákon o zvláštních řízeních soudních nezná. Předluženou pozůstalost řeší likvidací. A nezanechal-li ze-

mřelý žádný majetek, soud řízení zastaví; zanechal-li jen majetek nepatrné hodnoty, vydá ho tomu, kdo se postaral o pohřeb, pokud s tím souhlasí (§ 153 a § 154 zákona o zvláštních řízeních soudních). K odmítání pak vůbec nedojde.

Rodič, kterého jste léta neviděli

Vztah se zemřelým na dědickém právu nic nemění. Děti a manžel zemřelého dědí v první třídě, každý stejným dílem (§ 1635 odst. 1), ať spolu léta mluvili, nebo ne. Doporučujeme tento postup:

1. Zapište si den, kdy vám notář usnesení doručil. Od něj běží měsíc k odmítnutí.
2. Zeptejte se notáře, co zjistil. V předběžném šetření zjišťuje stav zůstavitelova jmění (§ 139 zákona o zvláštních řízeních soudních).
3. Podívejte se do veřejného insolvenčního rejstříku (§ 419 odst. 3 insolvenčního zákona) a do centrální evidence exekucí, jejíž výpis je zpoplatněný. Ta eviduje jen exekuce soudních exekutorů (§ 125 odst. 1 a 4 exekučního řádu); daňovou exekuci finančního úřadu (§ 175 odst. 1 daňového řádu) v ní nenajdete.
4. Ve lhůtě se rozhodněte: dědictví buď odmítněte, nebo si vyhraďte soupis (jste-li dítětem nebo manželem zemřelého, nejpozději na jednání u notáře do protokolu). Nečinnost znamená, že dědíte i s dluhy.
5. Vyhradili-li jste si soupis a nevíte, komu zemřelý dlužil, požádejte o výzvu věřitelům (§ 1711 občanského zákoníku) a do jejího skončení nic neplaťte.

Žije-li rodič a o jeho dluzích víte, lze se dědického práva zříci předem smlouvou s ním. Smlouva musí mít formu veřejné listiny, typicky notářského zápisu, a není-li ujednáno jinak, působí zřeknutí i proti vašim potomkům (§ 1484).

Zapište si den, kdy vám notář doručil vyrozumění: od něj běží měsíc k odmítnutí dědictví a zmeškanou lhůtu nelze prominout. Výhradu soupisu řekněte nejpozději na jednání u notáře do protokolu.
Do rozhodnutí na majetek zemřelého nesahejte: nevybírejte z účtu, nic neprodávejte a nevyklízejte. Pohřeb vypravit můžete.
Nevíte-li, co v pozůstalosti je, vyhraďte si soupis. Požádejte o výzvu věřitelům a nikomu neplaťte přednostně; za dluhy pak odpovídáte nejvýš do ceny toho, co zdědíte, a dědictví nepřejde na vaše děti.

Přehled

Otázka	Odpověď	Ustanovení
Platí dědic dluhy i ze svého majetku?	Ano, pokud si nevyhradil soupis; více takových dědiců platí společně a nerozdílně	§ 1704 občanského zákoníku
Jak odpovědnost omezit?	Výhradou soupisu do jednoho měsíce od vyrozumění; dědic pak platí jen do ceny nabytého dědictví	§ 1675 a § 1706 občanského zákoníku
Do kdy lze dědictví odmítnout?	Do jednoho měsíce od vyrozumění, při jediném bydlišti v zahraničí do tří měsíců; zmeškání nelze prominout	§ 1487 občanského zákoníku; 24 Cdo 2832/2018
Co odmítnutí nebo výhradu zmaří?	Nakládání s majetkem zemřelého jako s vlastním; u výhrady i zatajení nebo smísení majetku	§ 1489 odst. 2 a § 1681 občanského zákoníku
Kdo dědí, když dědictví odmítne dítě zemřelého?	Jeho děti; za nezletilé je k odmítnutí třeba souhlas soudu	§ 1635 odst. 2 a § 898 odst. 2 písm. c) občanského zákoníku
Co se děje s předluženou pozůstalostí?	Soud může nařídit likvidaci; dědická práva zanikají a majetek se zpeněží pro věřitele	§ 195 a § 200 zákona o zvláštních řízeních soudních

Přišel vám dopis od notáře a nevíte, jestli dědictví odmítnout? Projdeme s vámi, co notář o majetku a dluzích zjistil, a ještě před koncem lhůty doporučíme, zda dědictví odmítnout, nebo si vyhradit soupis. Dědické věci řešíme v rámci občanského práva. Napište nám.

Závěr

Pravidlo „dluhy jen do výše dědictví“ dnes neplatí samo od sebe. Platí pro dědice, který si včas vyhradí soupis a s věřiteli zachází poměrně. Druhou bezpečnou cestou je odmítnutí, s vědomím, že rozhodnutí tím přechází na vaše děti. Ať zvolíte kteroukoli, rozhodněte se ve lhůtě a do té doby se k majetku zemřelého nechovejte jako ke svému.

Prameny

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 114, § 898, § 1484 až 1489, § 1634 až 1635, § 1674 až 1676, § 1681, § 1686, § 1701 až 1713 a § 3069 (znění od 1. 1. 2026).
- Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, § 108, § 109, § 138, § 139, § 153, § 154, § 164, § 165, § 174 až 176, § 195 a § 200 (znění od 1. 11. 2026).
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, § 470 (znění účinné do 31. 12. 2013).
- Zákon č. 182/2006 Sb., insolvenční zákon, § 419.

- Zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád, § 125.
- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, § 175.
- Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 11. 2018, sp. zn. 24 Cdo 2832/2018.

Tento článek má informativní charakter a nepředstavuje právní poradenství. Vychází z právního stavu ke dni publikace; zemřel-li zůstavitel před 1. 1. 2014, řídí se odpovědnost dědiců za jeho dluhy dřívějším občanským zákoníkem.

„Dluhy se dědí jen do výše dědictví.“ Platí to jen s výhradou soupisu

Tým IUSTORIA · Publikováno 5. 11. 2026

https://www.iustoria.cz/blog/dluhy-v-dedictvi-soupis/

Text je dílem chráněným autorským právem. Sdílení celého dokumentu bez úprav je vítáno; přebírání částí do jiných textů jen s uvedením zdroje. © IUSTORIA, advokátní kancelář, s.r.o.